

Liknar inget annat. Bisarra och fantastiska bilder när skådespeleri och scenbild förenas i ”Kongo”.

Teater Albatross liknar ingen annan. I dess experimentverkstad i Tokalynga, Halland, går estetiken hand i hand med solidariteten – eller snarare: de smälter samman till en alldeles egen framställningskonst. En blandning av berättarteater, udda, expressiva dans- och mimformer och musik, och med en märklig, otvungen och till synes naiv närhet till det skildrade som Albatross också är helt ensam om.

Detta kan upplevas i ”Kongo”, som hade urpremiär på Teater Pero på torsdagskvällen. Med vit krita på svart tavla står landets historia skriven. På golvet finns dockor och collage-statyer i afrikansk stil, utstrålande en vilse sorg. Robert Jakobsson och Carl Johan Kilborn spelar upp erövrarnas arrogans och blindhet: två vita män i fåniga kostymer ser i Kongo bara vad deras egen självbild tillåter dem att se. Särskilt Carl Johan Kilborn är skamligt rolig som gudsnådelig predikant och paroxystiskt sexualförnekande missionär.

De gestaltar också afrikanernas förvåning inför människorna som kom, ”med hovar i stället för fötter” för att med psalmsång och gevär tvinga på dem ett annat sätt att leva.

Ett ögonblick undrar jag om Albatross bara ger oss en ny variant av kolonialt europeiskt tänkande. Men sen drabbas jag ändå av den ogarderade inlevelsen i hur människorna överrumplas när historien föser dem framför sig, tvingar dem till omöjliga val eller gör dem till offer respektive förövre. Då och då förenas skådespeleri och scenbild i bisarra och fantastiska bilder som för tankarna till den sydafrikanske konstnären William Kentridges antikoloniala verk.

DN 09 04 25 Ingegärd Waaranperä

Starkt när fakta blandas med saga

Pjäsen Kongo fick urpremiär under Stockholmsbesöket och är en timplång skildring av landet och dess blodiga förflutna som ännu påverkar det samtida skeendet. Åsa Lieberath har även gjort en fond till denna iscensättning, sjok av vit text mot svart bakgrund som påminner om en svart tavla med ett myller av fakta.

Kongo är formmässigt djärvare än övriga pjäser. Scenen är på en gång museum med djärva tolkningar av afrikanska skulpturer, konsert och rättegång. Här berättas om Afrikas och Kongos historia: ”En gång var alla afrikaner...”.

Det mänskliga börjar här men också det omänskliga. Robert Jakobsson och Carl Johan Kilborn skildrar den obarmhjärtiga belgiska kolonialismen, svenska präster som försöker omvända hedningarna, slavhandel och våldtäkter. En rejäl dos humor ger märkligt nog allt det brutala ännu mer konkretion. Iscensättningen är stark och blandar sagotoner med absurda fakta om antalet slavar och alla dessa rikedomar, allt från ädelstenar till gummiträd, som skapelsen slösat över Kongo.

Slutet är en sorgeakt över alla döda. Över Mary och fiskarfamiljerna, barnsoldater och stamkrig, missionärer och europeiska soldater som alla blivit del av Afrikas jord.

SvD 09 04 25 Lars Ring

Afrikanska berättelser en stark upplevelse

• Kongo. En skrämmande resa genom Kongos blodiga och tragiska historia, från kolonialismen till våra dagar. Pjäsen är en studie i hur rika naturtillgångar kan bli ett lands förbannelse. Pjäsen kommer att turnera i Kongo under september och oktober i år.

Teater Albatross har med dessa tre pjäser fört upp Afrika på teaterscenen – en kulturgärning om något. Med enkla men uttrycksfulla medel och stor fantasi lyckas gruppen göra okända historier till första klassens tragik.

Sammantaget är det både djärvt och annorlunda och Albatross manar oss västerlänningar att börja se vår månghundraåriga skuld till den afrikanska kontinenten.

I sanning ovanlig teater som ger upphov till stor eftertanke.

Stockholms Fria Tidning 09 05 01 Jens Wallén

EN HELT ANNAN SORTS TEATER

Teater Albatross spelar angeläget, djärvt, musikaliskt och fysiskt om kustfisket i Kamerun och Kongos Koloniala historia.

Fysisk teater. Fattig teater: Grotowski-teater. Vad är det? Vill man veta, kan man se västsvenska Teater Albatross i aktion.

Denna fria teatergrupp har sin arbetsplats i en före detta skola i Tokalynga i Halland och turnerar flitigt i Europa. Men numera också i Afrika.

Under större delen av 90-talet har Albatross arbetat med uppsättningar kring Förintelsen, men sedan år 2000 är Afrika huvudtema. Den triptyk som just besökt Stockholm och på onsdag spelas i Göteborg på Frölunda Kulturhus omfattar tre timslånga pjäser. I KONGO, som nu för första gången spelas i Göteborg, berättar Robert Jacobsson och Karl-Johan Kilborn om Kongos Koloniala historia, mer renodlad än många andra koloniers. Kongo var den belgiska kungens personliga egendom och exploaterades urskillningslöst, en död arbetare för varje syll i järnvägen som drogs genom landet för att betjäna diamantgruvorna.

Missionärens roll, också de svenska, är minst sagt kluven, och här berättas med humor och sorg i en formmässigt djärv, musikalisk, fysisk och mycket tydlig bild.

Fonden är fylld av ord, vitt på svart, och skapad av Åsa Lieberath, som också gjort den vackra och livfulla fonden till Bortom havet om kustfisket i Kamerun. Det slår mig först nu att Teater Albatross har sitt namn efter en stormfågel med världens största bredd mellan vingspetsarna. Och den är utrotningshotad.

G T 11/5 09 Margareta Sörenson

Fruktansvärt stark teater om Afrika

Ingen tvekan. Alla Sveriges elever bör se det här. Teater Albatross gör nedslag här och var i landet, den här gången gästspelade man med en helt formidabel trippelföreställning i Frölunda Kulturhus. Men det är inte lätt att definiera Teater Albatross sceniska metod att skildra Afrika och kontinentens historia.

På sätt och vis är den kameleontisk; teatern lånar friskt ur Afrikas rika berättararv. Också en västerländsk teatersyn tillåts gripa in, med de teatrala och dramaturgiska verktyg som krävs för att gestalta vårt lika uråldrigt koloniala, som vår nutids imperialistiskt betonade, utsugning. Två professionellt producerade filmer, den ena om den rika världens pågående utfiskning av vattnen i Kamerun, den andra om Kongo, spelar med som faktabas under kvällens gång.

Berättarton och gestaltungsredskap är beroende av ett naivistiskt uttryck som här gör dubbel tjänst. Det lyfter fram Afrikas befolkning och deras, i våra ögon, naiva generositet inför upptäcktsresande, missionärer och efterföljande kolonialister. Det öppnar också våra sinnen för en historia vars grymhet inte alltid varit särdeles subtil.

Var och en av dessa tre pjäser står på stadiga egna ben. Att se alla tre under en helkväll skapar djup chockverkan, insikt, sorg och vrede. Då ska man komma ihåg att skådespelarnas lekfulla attityd till publiken och ödmjuka förhållande till den egna berättelsen är det som skapar detta solida helhetsintryck.

Pjäsen Kongo är pricken över i. Ur dunklet antyds ett nedgången folkloristiskt museum med Afrikas uråldriga gudabilder. Skådespelarna Robert Jakobsson och Carl Johan Kilborn rör sig likt uppskruvade dockor, i ett tempo lika vansinnigt upptrissat som Afrikas eskalerande kaos. Som återkommande missionärer uppträder de då och då i byarna medan kung Leopold är fullt sysselsatt med att demontera kontinenten. Gudarna, som tömt alla sina rikedomar över Kongo, vänder sig i sina gravar. Den blackout som föreställningen ändrar i är nog den mest kännbara jag upplevt på många år.

Göteborgs Fria 19/5 09 Anders Thuresson

Fem stjärnor av fem.

Uppfordrande om imperialism

RECENSION/TEATER. På fredag åker Teater Albatross till Kongo med just Kongo, sista pjäsen i deras Afrikatrilogi. Björn Gunnarsson har sett en uppfordrande föreställning om en blodbesudlade imperialism i kung Leopolds fotspår.

På väg till Afrika mellanlandar Teater Albatross i Varberg med sin Afrikatrilogi. Det är första gången jag ser de tre pjäserna, Bortom havet, Mary Kingsley och Kongo, i en följd. Temat blir slående starkt och tydligt: den enes välfärd är den andres ofärd.

Välstånd i en världsdel leder till obestånd i en annan.

Det avslutande stycket, Kongo, bygger som de båda övriga på historiska fakta. Det berättar i absurd, tragikomisk och poetisk kavalkadform den blodbesudlade historien

om belgiske kung Leopolds privata slavkoloni. Robert Jakobsson och medspelaren Carl Johan Kilborn agerar svenska missionärer, undersökande tidningskorrespondenter, en tvångsrekryterad soldat i den groteskt brutala kolonialarmén, samt kung Leopold själv. Den enkla, direkt tilltalande och lätt naiva berättartexten samverkar med extremt expressivt kroppsspel och dans.

Som en hyllning till Grotowskiåret återvänder Teater Albatross till sina rötter. Även scenografi och rekvisita är illustrationsmaterial i berättelsen. Framför allt skulpturer och dockor som kombinerar afrikansk folkkonst med modernistiska förvrängningar. Åsa Lieberaths applikationer i fonden återger dessutom fragment av texten. Det är pedagogiskt och teaterestetiskt avancerat på en och samma gång.

I Kongo når Robert Jakobsson och hans medarbetare kanske längre än någon gång tidigare, i sina försök att göra en scenkonstnärlig helhet som är både moraliskt, känslomässigt och estetiskt uppfordrande. I slutscenen förvandlar Jakobsson sin egen kropp till ett sorgealtare med brinnande ljus. Eller är han himmelsguden i fjärilsform, som svävar över mörkets hjärta? Nu flyger i alla händelser Teater Albatross snart söderut för att spela Kongo i Kongo, och Bortom havet i en fiskeby i Kamerun. Man grips av en stark längtan att följa med.

Björn Gunnarsson Nummer.se 25/8 09

Teater Albatross avslutar

första veckan med en teatergudstjänst över Kongo. Ett Beckettskt clownspel om landets historia och samtid som tagit år att framställa. Ett Kongo så mörkt att fjärilen inte ens ser att landa. Märkligt nog påminner den unge Leopolds sexualskräck väldigt mycket om Nyströms boxersshortskilles av idag.

Jenny Telemann i Aftonbladet 19/5 10 om Teater Tribunalens Festival maj 2010

Resande teaterföreställningar om två folkgruppers kamp.

Det finns teatrar vars föreställningar har ett långt liv och spelas på fler ställen än på en speciell teater – två av dessa är Giron Sámi teáther med hemmabas i Kiruna och Teater Albatross i halländska Tokalynga. Båda har gästspelat i Stockholm, Albatross med sina föreställningar om Afrika: "Kongo" och "Mary Kingsley" på Teater Tre och Giron på Dramaten med "What's up Sapmi?" som bygger på intervjuer med samiska ungdomar.

I Teater Albatross föreställning *Kongo* är vi inte så långt borta som man kan tro, här skildras Kongos kolonisering av Robert Jakobsson och Carl Johan Kilborn som också står för manus och regi. Som två Beckettska trashankar, barfota med fransiga kostymer ger de en vindlande exposé över mission, övergrepp och exploatering. Precis som samerna får kongoleserna inte sjunga sina sånger, inte tala sitt språk, inte tro på sina gudar, och allt är förpackat i ett slags välviljans tyranni. "Kongo" har sin helt egna estetik, drömsk och flödande, plakatteater utan ett enda plakat.

Kulturnytt, P1, Maria Edström 17/5 1